herpy

GECKOR

Middle Eastern short-fingered gecko

Stenodactylus doriae

En av de största arterna i släktet *Stenodactylus*: en smal, nattaktiv marklevande gecko med långa ben och fransade tår, som gräver ner sig i sanden på dagen. Det finns bara lite kunskap om skötseln, men arten kan hållas som sina närmaste släktingar i ett torrt sandterrarium.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Ceramodactylus doriae; Ceramodactylus major; Stenodactylus major*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**5-8 cm** nos-kloaklängd
Vikt	**5-11 g**
Livslängd	**9-10 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Öken**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 40 × 20 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Värmeplats	**35-38 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**8 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**60-80 dagar** vid 27-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Stenodactylus doriae är en av de största arterna i släktet. Kroppen mäter upp till 8 cm från nos till kloak. Vuxna djur väger omkring 5-6 g, och de tyngsta upp till 11 g. Benen är långa och tunna, och tårna har på sidorna en frans av spetsiga, tandade fjäll som ger gott fäste på lös sand. Stora fjäll runt ögonen skyddar mot sanden när djuret gräver. Tårna har inga vidhäftande lameller, så geckon kan inte klättra på lodräta ytor.

Arten beskrevs 1874 av William Thomas Blanford och är uppkallad efter den italienske zoologen Giacomo Doria. Äldre namn är *Ceramodactylus doriae*, *Ceramodactylus major* och *Stenodactylus major*. Geckon lever gömd på dagen och är aktiv efter mörkrets inbrott. I fångenskap blir den minst 9 år gammal.

Ungarna är mycket små när de kläcks, omkring 3 cm från nos till kloak och knappt 1 g. Honor är könsmogna från omkring 5 cm. Hanarna är smalare och har en tydlig utbuktning vid svansroten.

Utbredning och livsmiljö

Arten förekommer i ökenområden runt Persiska viken och på stora delar av Arabiska halvön: sydvästra Iran, Irak, Kuwait, Qatar, Förenade Arabemiraten, Oman, Saudiarabien, Jordanien och södra Israel, där sandområdena i Aravadalen är den västligaste gränsen. Typlokalen är Bandar Abbas i Iran.

Geckon lever från havsnivå upp till omkring 1.000 m. Djuren i handeln är nästan alltid vildfångade, och avel är sällsynt.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

> **Naturlig utbredning:** Saudiarabien, Qatar, Iran, Irak, Israel, Förenade Arabemiraten, Oman, Jordanien och Kuwait.

LIVSMILJÖ

Stenodactylus doriae är knuten till sand och lever i sandiga områden med glesvuxen vegetation. Den gräver gångar i sanden och gömmer sig i dem på dagen, och honorna gräver också de hål där de lägger ägg. På natten jagar geckon insekter och andra små ryggradslösa djur på marken.

Klimatet är varmt och torrt med stora växlingar mellan dag och natt och en sval vinter. På sommaren blir sandytan mycket het, medan det är svalare och fuktigare nere i gångarna. Temperatur och fuktighet i gångarna har inte mätts för arten.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Stenodactylus doriae*. Upplägget följer de närmaste släktingarna *Stenodactylus petrii* och *Stenodactylus sthenodactylus*, som kommer från samma öknar. Siffrorna för luftfuktighet är lånade från *Stenodactylus petrii*.

Bottenytan är viktigare än höjden, eftersom geckon lever på marken och inte klättrar. Ett par behöver minst 60 × 40 × 20 cm (längd × bredd × höjd), och en plastlåda i den storleken räcker. En hane med två honor behöver större bottenyta. Ungdjur kan hållas i mindre lådor.

Använd ett lager fin, siktad sand på 2-3 cm, gärna blandad med lite torv eller jord, så att gångarna inte rasar när djuren gräver. Hushållspapper är ett enkelt alternativ för nyinköpta djur i karantän. Tunga gömställen av skiffer eller korkbark ska stå direkt på botten och inte på sanden, så att de inte rasar över djuren när de gräver under dem. Ge minst ett gömställe i den varma och ett i den svala änden.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation Läs mer: Karantän och hygien

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 24-29 °C i terrariet och 35-38 °C på det varmaste stället, till exempel över en värmematta eller en värmeslinga under botten eller under en lampa i ena änden. Den andra änden ska vara svalare, så att djuren kan välja. På natten får temperaturen sjunka till 18-24 °C. Använd en termostat och undvik värmestenar.

Arten behöver en sval period på 6-8 veckor vid 18-24 °C på vintern för att föröka sig. Alla djur som är minst halvvuxna får den, och de vuxna sätts gärna i var sin mindre låda medan de är svala.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luften ska vara låg till måttligt fuktig, omkring 40-60 %. Spraya en del av terrariet lätt på kvällen en eller två gånger i veckan, så att det bildas fuktiga fläckar och vattendroppar, och låt resten vara torrt. Om du sprayar strax innan djuren kommer fram äter de ofta bättre.

Ställ en liten, låg vattenskål som inte kan välta, till exempel ett flasklock, i den svala änden och byt vattnet minst två gånger i veckan. Vissa djur använder inte skålen utan dricker i stället dropparna från sprayningen. Håll sanden lätt fuktig under gömstället i den svala änden eller ge ett gömställe med fuktig mossa, så att djuren själva kan välja.

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och kan leva utan UVB när den får kalk med D3-vitamin genom fodret. Ett svagt UVB-ljus över en del av terrariet är valfritt, så länge djuren kan gräva ner sig i skugga. Håll 12 timmars ljus och 12 timmars mörker på sommaren och något kortare dagar på vintern, gärna styrt av en timer.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Grundfodret är levande insekter, mest syrsor, kompletterade med vaxmottlarver, mjölmaskar, minimjölmaskar och flygoförmögna bananflugor. Insekterna får högst vara lika breda som geckons huvud. Mata på kvällen, flera gånger i veckan. Vuxna djur får 2-8 insekter varje gång.

Pudra insekterna med kalk utan fosfor och varannan eller var tredje gång med ett vitamin- och mineralpreparat. Ungar behöver tillskott oftare.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Stenodactylus doriae är inte till för hantering. Den är snabb och skör, och svansen kan kastas av. Djuren kommer fram efter mörkrets inbrott och tillbringar dagen i sina gångar. Hanarna kan ge ifrån sig ljud. Nyinköpta djur behöver lång tid på sig att vänja sig och lägger ofta inga ägg det första året.

Ett par eller en hane med två honor kan hållas tillsammans. Om hanarna slåss, eller om ett djur jagas, ska de skiljas åt. Hur arten trivs i större grupper är inte dokumenterat.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna är smalare än honorna och har en tydlig utbuktning vid svansroten. Honorna är könsmogna från omkring 5 cm från nos till kloak. Den enda uppgiften om åldern är omkring 8 månader i naturen; för fångenskap är den inte dokumenterad. Sätt bara honor i avel när de är fullvuxna, eftersom äggläggningen kostar mycket kalk.

PARNING

Aveln sätts igång av den svala perioden på vintern: 6-8 veckor vid 18-24 °C. När djuren åter är varma och får längre dagar sätts hanen ihop med honan eller honorna. Parningen är inte närmare beskriven för arten. Nyinköpta djur lägger sällan ägg det första året.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger ett eller två ägg per kull och gräver ner dem i sanden. Håll botten lätt fuktig i ett hörn, så att hon har ett ställe att lägga dem på. Hur många kullar en hona lägger per år är inte dokumenterat. Ge honan rikligt med kalk och insekter under hela säsongen.

INKUBATION

Inkubationssiffror är inte dokumenterade för arten. Siffrorna är lånade från *Stenodactylus sthenodactylus*: vid 27-30 °C kläcks äggen efter 60-80 dagar. Äggen är hårdskaliga och sköra. Lyft dem med en tesked tillsammans med lite av sanden, och flytta dem utan att vända dem till en liten låda med svagt fuktigt substrat. Hårdskaliga geckoägg tål inte vått substrat. Ägg som inte hittas kan kläckas i terrariet.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är mycket små och behöver små foderdjur: nykläckta syrsor och bananflugor, pudrade med kalk. Håll dem enskilt eller i små grupper av samma storlek i en liten låda med fin sand och ett gömställe. Ge en låg skål med vatten och spraya lätt på kvällen. Ungarnas tillväxt är inte dokumenterad för arten.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns inga sjukdomar som är specifika för arten, och de flesta problem beror på skötseln. De typiska felen är:

- Uttorkning, om vatten, fuktiga fläckar eller lätta sprayningar saknas. Tecknen är skrynklig hud och slöhet.
- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos honor som lägger ägg. Det ger mjuka ben och skakningar.
- Hudrester som sitter fast om luften är för torr. Ge ett fuktigt gömställe.
- Svansen kan kastas av om djuret grips.

Låt en veterinär undersöka avföringen hos nya djur, och håll dem i karantän i minst tre månader.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.